

TEHNOLOGIJA, INFORMATIKA I OBRAZOVANJE ZA DRUŠTVO UČENJA I ZNANJA

6. Međunarodni Simpozijum, Tehnički fakultet Čačak, 3–5. jun 2011.

TECHNOLOGY, INFORMATICS AND EDUCATION FOR LEARNING AND KNOWLEDGE SOCIETY

6th International Symposium, Technical Faculty Čačak, 3–5th June 2011.

UDK: 004:78

Stručni rad

OKOLNOSTI KOJE UTIČU NA UPOTREBU TEHNOLOGIJA U MUZIČKOM OBRAZOVANJU

Jasmina Živković¹

Rezime: Ovaj rad istražuje okolnosti koje utiču na potrebu velikog oslanjanja na mogućnosti koje nude informaciono – komunikaciono i muzičke tehnologije (IKMT) i težnje za iznalaženjem sve različitijih i raznovrsnijih rešenja kod istih, u muzičkom obrazovanju SAD. Mišljenja smo da stav kako se obrazovanjem treba postići što veći praktični učinak a da se pri tom izričito ne insisitra na razvijanju i formiranju estetskog odnosa prema muzici, koje se u SAD zastupa a inače je suprotno našem, predstavlja idealnu podlogu da se mogućnosti koje nude IKMT, sagledaju kao prednosti. Do ovog mišljenja smo došli na osnovu analize sadržaja većeg broja relevantnih sajtova čija je svrha da učiteljima muzike SAD-a pruže podršku i pomoć u praktičnom radu. Muzičko obrazovanje SAD-a, u skladu sa onim kako je zamišljeno i postavljeno, upotrebu IKMT ne samo da opciono preporučuje već nalaže.

Ključne reči: Informaciono – komunikaciono – muzičke tehnologije, muzičko obrazovanje.

CIRCUMSTANCES THAT AFFECT THE USE OF TECHNOLOGY IN MUSIC EDUCATION

Summary: This study examines the circumstances affecting the need for heavy reliance on the opportunities offered by information - communication and music technology (IKMT) and tendency for finding all different and diverse solutions to them, in the musical education of the USA. We think the attitude how education should be achieved as much practical effect while not specifically insists on the development and formation of the aesthetic attitude towards music, which is represented in the USA and is otherwise contrary to ours, represent the ideal background to the opportunities offered by IKMT seen as the benefits. We came to this opinion on the content analysis of a number of relevant sites whose purpose is to provide support to music teachers in the USA and to provide assistance in practical work. Musical education of the USA, according to how same is designed and set up, use IKMT not only to recommend optional but to require.

Key words: Information – communication – music technology, music education.

¹ Mr Jasmina Živković, muzička škola “Stanisčav Binički” Leskovac, E-mail: laster@ptt.rs

1. UVOD

Iako je sasvim je izvesno da nivo informatičke pismenosti naših muzičkih pedagoga u ovom trenutku i nije na tako niskom nivou i da su materijalna pitanja u perspektivi ipak rešiva, upotreba informaciono – komunikaciono i muzičkih tehnologija (IKMT) u muzičkom obrazovanju je više nego skroma – poznato je da se iste koriste: na smeru Kompozicija koja postoji na nivou visokog i posebnog; na smeru Dizajner zvuka na nivou srednjeg i posebnog a kao jedino tehnološko sredstvo koje se nužno zahteva na svim ostalim nivoima je uređaj za reprodukciju zvuka. Kada muzički pedagog, koji je školovan i radi kod nas, samo površno i onoliko koliko mu je dostupno, istražuje na koji način se muzičko obrazovanje sprovodi npr. u SAD, ne može da ne uoči kako se, čak i na početnim nivoima, veliku i raznovrsnu upotrebu IKMT. Štaviše, dobija se utisak da prema istima ne samo da ne postoji nikakva odbojnost već da se za upotrebu istih čak svi akteri nekako zalažu.

U datim okolnostima, nametnula su se nekoliko pitanja: Kakve sve mogućnosti IKMT nude za proces sprovođenja muzičkog obrazovanja? Mogu li se te mogućnosti koje oni koriste koristiti i koda nas? U čemu to muzički pedagozi SAD vide prednost koje ne vidimo mi? Šta sprečava naše muzičke pedagoge da se na IKMT isto tako oslone?

U skladu sa ovim, ovaj rad i ima za cilj da istraži okolnosti koje utiču na potrebu velikog oslanjanja na mogućnosti koje nude IKMT i težnje za iznalaženjem sve različitijih i raznovrsnijih rešenja kod istih, u muzičkom obrazovanju SAD. Mišljenja smo da stav kako se obrazovanjem treba postići što veći praktični učinak a da se pri tom izričito ne insisitira na razvijanju i formiranju estetskog odnosa prema muzici, koje se u SAD zastupa a inače je suprotan našem, predstavlja idealnu podlogu da se mogućnosti koje nude IKMT, sagledaju kao prednosti.

Podatke o upotrebi IKMT u muzičkom obrazovanju SAD dobili smo analizom više, za ovo pitanje - relevantnih sajtova. Na prvom mestu to je sajt,

MENC-a (*Nacional Association for Music Education*) - najvećeg stručnog udruženja muzičkih učitelja² SAD jer pomenuto udruženje, u skladu sa tamošnjim sistemskim rešenjem, usvaja propise po kome se muzičko obrazovanje i sprovodi. Sa ovog sajta su nam zanimljivi bili i izloženi uspešni slučajevi iz prakse kao i forumi na kojima se vode diskusije sa raznim temama vezanim za problematiku izvođenja nastave. Pored pomenutog, analizirali smo i sadržaje sa sajta,

ISTE-a (*Internacional Society for Tchnology in Education*) – Internacionalnog udruženja za Tehnologije u obrazovanju a ovo udruženje je, kako se i može očekivati, donosioc propisa pod nazivom Tehnološke strategije muzičkog obrazovanja (*Technology Strategies for Music Education*). Potom, analizirali smo sadržaje sajtova većeg broja značajnijih i većih obrazovnih institucija koje se bave obrazovanjem muzičkih učitelja i na kojima se, sa ciljem adekvatnog objašnjenja buduće kompetentnost istih, nalaze i izloženi sinopsisi predviđenih kurseva. Predmeti naše analize bili su i, sajtovi većeg broja ustanova koje se bave obrazovanjem K – 12 koje odgovara našem osnovnom i srednjem obrazovnom nivou

² za prosvetne radnike koji izvode nastavu muzičkog obrazovanja u SAD koriste se dva termina: *music teacher* i *music educator*. Kako će se i nadalje videti, oni nisu potpuno jednaki sa našim muzičkim pedagogima bilo opštim ili izvodjačima. U ovom radu je za sve korišćen termin muzički učitelj.

jer i ove institucije, a radi privlačenja što većeg broja budućih učenika, izlažu sadržaje o načinu sprovođenja muzičkog obrazovanja. Veoma korisne informacije smo dobili sa više sajtova firmi koje proizvode sredstva i aplikacije koji su upravo namenjene za upotrebu u nastavi a iste se opisivanjem načina upotrebe svojih proizvoda - reklamiraju. Na posletku, analizirali smo i sadržaj sajta,

TI:ME - Instituta za Tehnologije u muzičkom obrazovanju koji se bavi istraživanjima i usavršavanjem muzičkih učitelja u oblasti upotrebe tehnologija.

U skladu sa problematikom kojom se ovoj rad bavi, prikupljene podatke o korišćenju IKMT u muzičkom obrazovanju SAD smo onda razmatrali iz vizure muzičkog pedagoga koji je školovan i radi u našem obrazovnom sistemu. U okviru istog našla su se i detaljnija objašnjenja onih uređaja odnosno aplikacija koji se kod nas ne koriste. Verujemo da će rezultati ovog istraživanja biti dobrodošli u prilikama kakvim se mi nalazimo a za koje bi se moglo reći da su obeležene stremljenjima kao unapredjenju obrazovanja posredstvom tehnologija.

2. IKMT U MUZIČKOM OBRAZOVANJU SAD

Najsazetije a istovremeno za nas dovoljno razumljivo - izlaganje o primeni IKMT u muzičkom obrazovanju SAD zahtevalo je iznošenje nekoliko ključnih podataka njihovog sistemskog rešenja. Naime, muzičko obrazovanje u SAD je postavljeno tako da objedinjuje naše opšte (ono koje se sprovodi u osnovnim, srednjim stručnim školama i gimnazijama) i naše posebno (ono koje se sprovodi u muzičkim školama) i to tako što je u osnovnoj (*elementary school*) predviđeno kao opšte - *general*, a nadalje (*middle, high school*) kao izvodjačko – performing, koje se sprovodi kroz hor ili bend odnosno orkestar³ Muzičko obrazovanje se sprovodi i na predškolskom nivou a u 12 razreda (*education K-12*) koliko prethodno pomenuti obrazovni nivoi obuhvataju, nije uvek i obavezno.

Kako je već i napomenuto, muzičko obrazovanje u SAD, sprovodi⁴ se na osnovu Nacionalnih standarada muzičkog obrazovanja (*National Standards for Music Education*) a oni opet predstavljaju deo standarada umetničkog obrazovanja (*Nacional Standards for Arts Education*). Isti su analogni našim Standardima postignuća. Svi ostali propisi se modeliraju na osnovu istih ili po istima. Pomenuti Standardi (1994) su formulisani kao odgovori na pitanje „šta učenik treba da zna i za šta treba da bude sposoban“, definisani su za kraj svakog obrazovnog nivoa - razred IV, VIII i XII u devet oblasti za koje oni koriste sledeće terminološka rešenja:

- standard br. 1 - Solističko i grupno pevanje pesama različitog repertoara;
- standard br. 2 - Solističko i grupno sviranje kompozicija različitog repertoara;
- standard br. 3 – Improvizovanje melodija, varijacija i pratnje;
- standard br. 4 – Komponovanje i aranžiranje;

³Naravno, postoje i onakve škole koje odgovaraju našim nižim i srednjim muzičkim školama. Propisi u istima su insterno pitanje. Uzgred, upravo navedeno predstavlja odgovor na, za naše prilike ovako - široko postavljenog naslova ovog rada;

⁴Sprovođenje muzičkog obrazovanja po propisanim standardima nije obavezno i zavisi od upravnih i savetodavnih tela pri školi odnosno pri opštini. Medjutim, isti predstavljaju garanciju kvaliteta rada škole koja je važna na konkurentskom tržištu obrazovnih institucija. Tome u prilog npr. možemo navesti slogan sa sajta Kennedy Centar – a koji glasi „Svaki muzički rad zavisi od vremena i mesta na kome se obavlja“;

- standard br. 5 – Slušanje, analiziranje i opisivanje muzike;
- standard br. 6 – Čitanje (misli se na notno pismo) i zapisivanje – (analogno našem diktatu);
- standard br. 7 – Evaluacija muzičkog dela i izvođenja;
- standard br. 8 - Razumevanje povezanosti između muzike i drugih umetnosti kao i povezanosti sa disciplinama koje nisu umetničke i,
- standard br. 9 - Razumevanje muzike u istorijskom i kulturnom kontekstu.

Korišćenje IKMT se vidi kao jedan od načina za dostizanje propisanih Standarda - iste se nigde ne nalažu već se uvek samo preporučuju tako što se pronađene mogućnosti objašnjavaju kao prednosti. Najčešće se to čini ponaosob - za svaku devet definisanih oblasti, odnosno za određeni standard. Muzičkim učiteljima obrazovanja K – 12 je za integrisanje tehnologija u kurikulum muzičkog obrazovanja, na raspolaganju dokument/publikacija pod nazivom „Tehnološke strategije muzičkog obrazovanja“ (*Technology Strategies for Music Education*)⁶. Njih priprema Institut za Tehnologije u muzičkom obrazovanju (TI:ME). Ovaj dokument je uskladjen sa Standardima muzičkog obrazovanja i Nacionalnim standardima obrazovnih tehnologija (National Educational Technology Standards) koji su 2007. doneti i usvojeni od strane Internacionalnog udruženja za obrazovne tehnologije (*Society for Technology in Education – ISTE*).

Najbolji svedoci o ulozi koju IKMT imaju u muzičkom obrazovanju SAD su fotografije muzičkih kabineta:

Slika br. 1: Mercer Island elementary school, Mercer Island, država Vašington

Od konkretnih mogućnosti IKMT koje se prilikom sprovođenja muzičkog obrazovanja u SAD preporučuju, za ovu priliku smo, zajedno sa pratećim im objašnjenjem, izdvojili poneke koji nam se ovu priliku čine najreprezentativnijim. Za standard br. 1, učenicima su na raspolaganju npr. softveri *Claire* (proizvodi *Opcode Systems*) i *Audio Mirror* (proizvodi *Electronic Courseware Systems*) a njima može da se oceni tačnost otpetvanih tonskih visina i ritmička preciznost. Oni funkcionišu tako što računar analizira tačnost izvođenja koje „sluša“ pomoću mikrofona a potom izvodjaču daje povratne informacije. Takođe,

⁵ Npr. na sajtu MENC – a nalazi se stranica pod imenom Opportunity to Learn Standards for Music Technology čiji je sadržaj analogan našim propisima pod imenom Normativi u pogledu opreme i sredstava.

⁶ Izvodi ovog dokumenta se izuzev na pomenutom sajtu MENC – a mogu pogledati i na sajtu www.teachervision.fen.com/music-appreciation/resource/6911.html

preporučuje se i upotreba MIDI sekvencera⁷ a napomenje se da se gotovi fajlovi mogu pronaći i preuzeti sa neke od postojećih internet lokacija. Tvrdi se da je njihovo korišćenje naročito poželjno prilikom pevanja pesama određenih žanrova i stilova drugih kultura. Upotreba sekvencera se predlaže i učiteljima.

Slika br. 2: Capistrano Valley Christioan School, San Juan Kapistrano, Kalifornija

Kada je reč o standardu br. 2, učenici opšteg obrazovanja (*elementary school*) mogu da sviraju na klavijaturama a nastavni materijal su već pripremili sami proizvođači - *Yamaha*, *Roland* i *SaundTree*. Klavijature mogu pratnjom da dopunjuju izvodjenje ansambla odnosno hora a takodje mogu da zamene instrument koji u ansamblu nije prusutan. Izuzev ovoga, kao jedna od posebno dragocenih mogućnosti vide se reprodukcije u različitim bojama odnosno bojama instrumenata čiji zvuk mogu da simuliraju. Ovde kažu pa učenici mogu da biraju one koje su karakteristične za određeni žanr odnosno kulturu. Naravno, povezivanjem klavijatura sa računarom i uz korišćenje nekog od programa (*Finale - Coda*), sve odsvirano može biti zapamćeno a zatim preslušavano. Za istraživanje „sveta improvizacije“ (standard br. 3) učenicima su na raspolaganju gotovi fajlovi harmonske pratnje (npr. nudi ih kompanija *Silver Burdett*) u različitim muzičkim stilovima. Takodje, za stvaranje same pratnje, koristi se sekvencer. Potom, na raspolaganju su i programi koje zovu „inteligentnim“ sekvencerima a koji funkcionišu tako što se ukucaju/odaberu željeni akordi, selektuje vrsta pratnje – rok, džez, etno i sl. a računar istu potom reprodukuje. Za ovu aktivnost se preporučuje i program *Band – in – Box (PG music)* kojim „svira“ unapred pripremljenu pratnju sa kojom se istovremeno improvizuje, na klavijaturi ili na nekom od akustičnih (tradicionalnih) instrumenata.

Programi kao što su *Finale (Coda)* i *Encore (Passport)* se preporučuju u radu na standardu br. 4. Oni pružaju mogućnost notnog zapisa a zapisano može biti i ono što se odsvira na, sa računarom povezanoj klavijaturi. Od mogućnosti koje se koriste kod ovih programa jesu štampa dobijenih ostvarenja a mogućnost kopiranja delova se koristi prilikom komponovanja formi tipa ABA, AABA i sl. Za standard br. 5 postoje mnogi obrazovni softveri (najveći broj istih proizvodi *Electronic Courseware Systems*) koji funkcionišu kao pitalice: fraza, tonskih visina, ritmičkih figura i tonaliteta sa povratnim odgovorom. Izuzev

⁷ Objašnjenje uređaja sekvencera i uređaja klavijatura kao i programa koji mogućnost sekvenciranja kao jednu od svojih alatki nude, zbog značaja koje za ovaj rad imaju, detaljnije će biti izloženo u daljem toku ovog rada;

ovih, koriste se i prethodno pomenuti softveri kao npr. *Finale*. I za standard br. 6 su na raspolaganju obrazovni softveri sa pitalicama iz teorije muzike. Najveći proizvođač istih je opet *Electronic Courseware Systems*.

Za aktivnosti koje obuhvata standard br. 7 na raspolaganju su sledeći obrazovni softveri: *The Pianist*, *Jazz Pianist* i *New Orleans Pianist (PG Music)* a oni nude već pripremljene fajlove, pogodne za analizu i evaluaciju. Za standard br. 8 IKMT se koriste tako što učenici menjaju postojeći zvuk koristeći znanje iz fizike ili matematike ali se nigde ne može naći posredstvom koje mogućnosti isto čine. Za rad u ovoj oblasti koriste se i aplikacije kojima se može kombinovati zvuk, grafika, tekst i video a na raspolaganju su aplikacije *Hypercard* i *Toolkit*. Za standard br. 9 se koriste već pripremljeni materijali smešteni na CD – ima i CD – ROM – ovima.

U muzičkom obrazovanju SAD, za predškolski nivo, pored ostale opreme je potrebno imati (blagovremeno *upgraded*) - „biblioteku“ muzičkih igrica. Među raspoloživim smo otkrili neke zanimljivije, npr. igrice za komponovanje. Obično funkcionišu tako što se na displeju nalazi neki instrument, npr. metalofon čije su „pločice“ - tasteri određene tonske visine, zapravo – dijatonska skala najjednostavnijeg ce - dura. Melodija koja se „svira“ je jednoglasna. Posebna zanimljivost je taster kojim se aktivira reprodukcija neke od varijanata već pripremljene pratnje koja je predviđena da bude podloga melodiji koju treba komponovati. Razume se, dobijeno ostvarenje je, u celosti, moguće zapamtiti i poslati.

U prilog što potpunijem razumevanju rasprave koja sledi a koja će razmatrati efekte koje prethodno izložene mogućnosti IKMT ostvaruju u/za muzičko/m obrazovanju/e, uređjaji koji su do sada vodjeni pod terminima klavijatura i sekvencer, zauzimaju značajnije mesto. Iz tog razloga smo im posvetili posebnu pažnju.

Klavijatura ili kod nas rasprostranjenije - sintisajzer, je uređjaj koji izgleda kao portabl - klavir odnosno klavir bez rezonante kutije, proizvodi se u raznim veličinama a daje sintetički zvuk. Boje koje nudi su boje različitih instrumenata koje može da simulira. Jedna od dodatnih mogućnosti klavijatura je sekvencer ili kod nas poznatije – aranžer. Aranžer funkcioniše tako što se sa displeja odabira jedna od mnogobrojnih, unapred pripremljenih modela koju izvode: više različitih i raznorodnih instrumenata, ima određeni ritam, metar a njihova visina odnosno akord koji se izvodi/razlaže se odabira udarom na jednu ili dve dirke istovremeno. Sukcesivno reprodukovanje odabranog modela na različitim visinama/akrodima, u muzičkoj teoriji – sekvenca, koristi se kao harmonska pratnja odnosno podloga prilikom sviranja ili pevanja. Jednom „odsvirana“ pratnja na klavijaturi sa aranžerom koja je povezana sa računarom, uz postojanje npr softvera *Finale*, može biti (notama) „zapisana“ i kao fajl zapamćena i kasnije više puta korišćena. Ovako je preporučuju muzičkim učiteljima kada je učenicima potrebno dirigovati.

Ovakvu pratnju je, uz korišćenje istoimene alatke moguće stvariti i u nekim muzičkim programima. Jedan od njih je *Cubase* a uputstvo kako se pomenuta alatka koristiti, dostupno je na više interent lokacija. Upotreba sekvencera u *Cubase* ne zahteva ni ona umešnost koju zahteva upotreba aranžera – od mnogobrojnih ponudjenih modela i varijanata istih, odabrani model se, zahvaljujući grafičkom interefejsu, smešta na određene tonske visine u „pokretnoj traci“ – kako komunicira *Cubase*.

3. IKMT I MUZIČKO OBRAZOVANJE

Muzički pedagozi SAD upotrebu sekvencera za standarade br. 1 i br. 2 vide kao prednost – neki od njihovih sledećih zaključaka su npr: ulaganje je minimalno, rezultat je maksimalan; ostvaruje se zamena čitave grupe ljudi; reprodukcija je momentalna i ono što je vrlo važno - njena savršenost, u slučaju klavijatura, zavisi od tehničke spremnosti samo jednog izvodjača a u slučaju računara - od same pripreme odnosno opreme; učinak koji se postiže je značajnije veći – dobijeno ostvarenje je multimedijalno a misli se na rad koji sadrži raznovrsne muzičke boje u smislu boja više različitih instrumenata.

Kada se ovako, od jednoličnih modela stvorena pratnja, „podsloji“ npr. jednoj, iako kosmoplijskoj, Betovenovoj „Odi radosti“ ili bilo čijoj izvornoj narodnoj pesmi, iste bivaju preradjene. Da dodamo, terminu „prerada“ koji se koristi u muzičkoj teoriji, „savremeniji“ sinonim je termin – rimejk. Preradama su se, i to veoma uspešno bavili mnogi istaknuti kompozitori a među njima najviše List i Brams. Neke prerade su čak popularnije od svojih originala i to je slučaj npr. sa delom „Slike sa izložbe“ M. Musorgskog koje je orkestrirao M. Ravel. Medjutim, prerada je više od doslovnog „podslojavanja“ ovakvom, za muzičke prilike – monotonom pratnjom. Kompozicije koje sa ovakvom pratnjom nisu stvorene, dodavanjem iste bivaju narušene, razobličene, izobičajene isto onako kada se onima koje su sa njom komponovane, ista oduzme odnosno promeni. U datoj situaciji, gubi se identitet dela.

Muzičkim pedagogizima SAD očigledno nije prioritetno da zadrže značenje i identitet koje muzičko delo sa sobom nosi dok predstavlja datu kulturu. Nasuprot njima, mi bi smo⁸, a u težnji da ostvarimo što autentičnije tumačenje npr. muzičkog dela npr. iz prošlosti ili bi se moglo da na što bolji način reinkarniramo dati „duh vremena“, umesto sadašnjih - tehnički savršenijih čak posegli za starim - nesavršenijim muzičkim instrumentima ili bi smo, u slučaju npr. naših narodnih pesama, iste pevali naročito impostacijom glasom, tzv. glasom „iz grla“ jer i „Najtananija kopija, koja se i ne razlikuje od originala, nema vrednost...“ (Uzelac, 2006). Brigu o našem poznavanju i primeni stilskih karakteristika vode obrazovne institucije i to tako što insistiraju na očuvanju originalnog identiteta. Očuvanje originalnog identita i upotreba sekvencera je nespojiva.

Prednosti koje se u SAD nalaze za upotrebu tehnologija prilikom komponovanja su: momentalna reprodukcija, mogućnosti preslušavanja, stvaranje „preko“ realnih granica; „učenici mogu komponovati bez ikakvih prethodnih treninga“⁹; za stvaranje muzike potrebna je samo oprema i pristup „biblioteci zvukova“ (Theberge, 1997), itd.

I kod njih je, medjutim već postavljeno pitanje da li čin komponovanja može predstavljati manipulacija već postojećih zvukova¹⁰. Kada je reč o stvaranju „preko“ granica, a kada je u pitanju stvaranje za tradicionalni/e instrument/e, upravo to isto „preko“ postaje problem – svaki od tradicionalnih instrumenata ima određena akustička, tehnička i estetska svojstva koja je potrebno poznavati a takodje je potrebno poznavati i svojstva njihovog spajanja i kombinovanja. Drugim rečima, prilikom stvaranja za iste potrebno je „instrumentalski“

⁸ a i ne samo mi – na internetu se mogu pronaći reakcije i mnogih drugih

⁹ Ovo je izjavio Blair Bryant, dirigent hora Lake Havell High School u Recruiting Trough Music Technology, posećeno 25.05.2011 na <http://www.flmusiced.org/dnn/LinkClick.aspx?fileticket=ERV2JXUtUEE%3D&tabid=76;>

¹⁰ uporediti sa stavovima Cain, 2004;

razmišljati. Potom, komponovanje posredstvom IK(M)T ne uključuje izvodjenje, poznavanje izražajnih sredstava, postupaka, itd. Na posletku, šta je prilikom komponovanja, „obrazovno“ u tehnologijama odnosno kako one obrazuju?

U muzičkom obrazovanju, koje ne mora da ima nijedan drugi do cilja stvoriti ljubitelja muzike, a takvo je npr. naše, jedan od efekata na koji se obavezno računa kada je u pitanju slušanje muzike je izazivanje estetskog doživljavanja. Sam intenzitet istog, međutim, ne može biti isti u situaciji kada se delo sluša u „živom“ izvodjenju i kada se između slušaoca i izvođača nalazi posrednik – računar. Navedeno kao drugo bi npr. odgovaralo gledanju filma koji je sniman iz poslednjih redova sale na bioskopskoj predstavi. Kada se nastoji da stepen intenziteta estetskog doživljaja bude što viši - kako mi nastojimo, slušanje posredstvom I(K)T predstavlja nužno zlo koje se ne može izbeći a imperativ - „živo“ izvodjenje.

U muzičkom obrazovanju SAD, ovakvom posredovanju zamerke nema. Doduše, njihovi muzički pedagozi o instenzitetu estetskog doživljaja i ne moraju da brinu. Ipak, između njihovih muzičkih učitelja i učenika, uočena je razlika – “Učitelji i studenti koriste različiti muzički kod. Učitelji nastoje da koriste kod koji je izveden iz zapadno - evropske “elitne” kulture dok učenici koriste svakidašnji [kolokvijalni] kod. Za ovo su od fundamentalnog značaja IKT u smislu da su one centar učeničkog koda odnosno njihove muzičke konzumacije i produkcije” (J.Finney, P.Burnard, 2007) a mi bi smo da dodamo da su ti isti muzički učitelji to i postali jer su ljubitelji muzike morali najpre sami i biti.

Demonstracije stečenog umenja se između naših i učenika SAD, razlikuju: od naših možete dobiti npr. pesmu odnosno melodiju i eventualnu jednostavniju pratnju odsviranu na dečijim instrumenatima dok bi za istu od njihovih učenika trebalo da se očekuje da zvuči poput onih kakve mi trenutno imamo prilike da vidimo kao npr. naše „novokomponovane“; od naših možete dobiti npr. stvorenu odnosno otepevanu ili na dečijim instrumentima - odsviranu melodiju nevelike dužine a od njihovih – potpuno gotovu kompoziciju npr. hip – hopa; od naših se očekuje, moralo bi jedino ili pismeno ili saopštavanje koje bi postojeće numere mogle odgovarati dramskim scenama filma „Da Vinčijev kod“ dok bi se kod njihovih isto mogli videti „na delu“ – odabrano, eventualno i obradjeno i uz datu scenu - priključeno. I ovde bi smo stali jer svaka dalja diskusija bi zahtevala kretanje u užim okvirima.

4. ZAKLJUČAK

Preporučivanje upotrebe IKMT u muzičkom obrazovanju je ipak samo posledica nenasilnog stila njihove komunikacije. Konkretan primer za to je npr. jedan od zahteva koji postavlja standarad br. 3 za nivo od V do VIII razreda, a koji glasi: Improvizovanje jednostavne harmonske pratnje. Ovakav zahtev je sasvim izvesno na datom nivou realno ostvarljiv jedino uz upotrebu sekvencera.

Uporno insistiranje na upotrebi IKMT sasvim izvesno sprečava pojedinačno negovanje bilo koje od postojećih muzičkih tradicija odnosno kultura. Muzika koja insitira na „gušenju“ autentičnosti i „mešanju“ muzičkih idioma, kod nas još uvek ne priznati žanr nosi naziv „svetska“ – *world music*. Vrlo je verovatno da je „svetsko“ muzičko obrazovanje i državna strategija. Naime, zahvaljujući svojstvu da muzika deluje kao socijalni katalizator, preko nje mogu da se ulažu naponi da se „izmire“ i neutralizuju razlike između stanovnika različitog etničkog porekla. Muzičko obrazovanje koje je postavljeno kao „svetsko“

upotrebu IKMT nalaže jer je njegovo najznačajnije obeležje novo i savremeno „ruho“ - sintetički stvoren zvuk koji za podlogu ima permanentno ponavljajuću (sekvenciranu) teksturu za koju, u reklamama npr. za klavijature, tvrde da je globalna.

Nadamo se da smo prethodno izloženim uspeali da ako ništa drugo onda bar ukažemo na činjenicu da je upotreba tehnologija nekima sredstvo i prednost a nekima, kao nama - nepoželjnost i da je muzičko obrazovanje verovatno jedno od redjih oblasti u kome upotreba tehnologija zahteva još neke okolnosti koje nisu oprema i informatička pismenost. Činjenica je da se posredstvom IKMT u muzičkom obrazovanju ostvaruje mnogo veći učinak ali je takodje i činjenica da iste muziku „boje“ savremenim „bojama“ koje nisu baš svima prihvatljive.

5. LITERATURA

- [1] Cain, Tim (2004): Theory, technology and the music curriculum, *British Journal of Music Education* 21: 2, Cambridge University Press 215 – 221, posećeno 19.05.2011, <http://journals.cambridge.org/action/displayFulltext?type=6&fid=254477&jid=BME&volumeId=21&issueId=02&aid=229119&bodyId=&membershipNumber=&societyETOCSession=&fulltextType=RA&fileId=S0265051704005650>
- [2] Finney, John; Burnard, Pamela (2007): *Music education with digital technology*, London, New York, Continuum Intl Pub Group;
- [3] Grandić, Radovan (2001): *Prilozi estetskom vaspitanju*, Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi sad;
- [4] Ivanović, Nada (2007): *Muzička kultura, Metodika opšteg muzičkog obrazovanja*, Zavod za udžbenike, Beograd;
- [5] Milojević, Jasmina (2008): *Razvojni put “World Music”*, Etnoumlje, World Music asocijacija, Beograd;
- [6] Nenić, Iva (2006): *World music: od tradicije do invencije*, Novi zvuk, Odsek za muzikologiju FMU, Beograd, 43 – 54,
- [7] Uzelac, Milan (2006): *Disipativna estetika, Prvi uvod u Postklasičnu estetiku*, Vršac, posećeno 28. 05. 2011 na <http://www.uzelac.eu/2KnjigeStudija/8DisipativnaEstetika.pdf>
- [8] Theberge, Paul (1997): *Any sound you can imagine: making music/consuming technology*, New Engleand, Wesleyan University Press;